

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/157/2021
Identifikačné číslo spisu: 1713204400
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1713204400.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. I. T. P., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. X, C., proti žalovanej Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska ul. 71, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy v sume 6.855,92 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod č. k. 4 C 78/2013-163 z 22. októbra 2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 101/2019-211 zo dňa 31. marca 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 101/2019-211 z 31. marca 2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenu súdu dňa 20.03.2013 proti žalovanej domáhal úhrady nemajetkovej ujmy v sume 6.855,92 € spolu s príslušenstvom. Svoj nárok odôvodnil žalobca tým, že je občanom Slovenskej republiky, rytierom Ordo Sancti Constantini Magni vzhľadom na svoju dlhodobú humanitárnu činnosť v zahraničí v oblasti mierového hnutia a mierového usporiadania cezhraničných konfliktov, ekumenizácie cirkví. Žalovaná je Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti SR a zodpovedá tak za morálnu ujmu, utrpenie a pocity bezmocnosti a beznádeje spôsobené žalobcovi nekonaním Okresného súdu Pezinok o ním podanom vzájomnom návrhu ako celku doručený súdu dňa 31.07.2008 v konaní č. k. 4 C 1089/2008. Uplatnený vzájomný návrh Okresný súd Pezinok ignoroval. Nekonal o ňom v pôvodnom konaní proti žalobcovi T.. L.. B. hoc bol tak povinný, porušil zásadu rýchlosti súdneho konania a aj zásadu hospodárnosti, konal v rozpore s ustanovením § 1 a následne. O.s.p., ignorujúc zásadu vybavenia vecí podľa poradia došlého procesného návrhu, čím diskriminoval žalobcu, porušil právo rovnosti a v konaní vznikli prieťahy. Uznesením zo dňa 15.05.2012 súd rozhodol o vylúčení veci - protinávru žalovaného zo dňa 31.07.2008 na zaplatenie sumy 86.854,51 € voči pôvodnému žalobcovi v tomto konaní, ktorý si od 02.11.2006 uplatňoval voči žalovanej pohľadávku vo výške 3.527,18 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne až do zaplatenia. Konajúci súd sa v dostatočnom časovom horizonte a teda v dôsledku nečinnosti ustálenej aj Krajským súdom v Bratislave listom Spr 2178/2012 zo dňa 23.07.2012, doručený 14.08.2012 nekonal a nevysporiadal sa s podaním protinávru zo strany žalovanej a v rozpore so zákonom v nasledujúcich úkonoch diskriminačne a porušením vybavovania vecí podľa poradia konal len o podanom návrhu

žalobcu na zámenu účastníka konania na strane žalobcu doručeného súdu až po podaní protinávrhu žalovanej a to bez vydania rozhodnutia o pripustení alebo vylúčení podaného protinávrhu na samostatné konanie a rozhodnutie. Súd týmto svojím postupom zabránil žalovanej v jej práve na prístup k súdu a neprípustne odňal žalovanej možnosť konať pred súdom a dosiahnuť tak vo veci spravodlivé rozhodnutie, ktoré by sa opieralo o riadne vykonané dokazovanie.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 22. októbra 2018 č. k. 4 C 78/2013-163 návrh na prerušenie konania zamietol výrokom I., výrokom II. zamietol žalobu a výrokom III. rozhodol o náhrade trov konania tak, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd na základe vykonaného dokazovania a citovaných zákonných ustanovení mal nesporne preukázané, že nekonaním Okresného súdu Pezinok o žalobcom podanom vzájomnom návrhu ako celku, doručený súdu dňa 31.7.2008 v konaní č. k. 4 C 1089/2008 vznikli žalobcovi prietahy (konštatované Krajským súdom Bratislava, nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 223/2013-44 a rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva 65736/13 zo dňa 21.5.2015) a teda nekonaním súdu v tej veci vznikla žalobcovi ujma.

3. Súd však skonštatoval, že zodpovednosť žalovanej za prietahy v súdnom konaní vo veci č. k. 4 C 1089/2008 je však vylúčená procesným postupom žalobcu v konaní pred ESLP a uzatvorením „zmieru“ v konaní o sťažnosti pred ESLP zaevidovanú pod. č. 65736/2013. Konanie o tejto sťažnosti bolo ukončené rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva, číslo 65736/2013 zo dňa 21.05.2015 vo forme „friendly settlement“ teda obdoby zmiery, v ktorom sa žalobca so žalovanou dohodol, že mu bude zo strany žalovanej vyplatené odškodné vo výške 4.400,- €. Sám žalobca úhradu tejto sumy zo strany žalovanej na pojednávaní konanom dňa 22.10.2018 na Okresnom súde Pezinok potvrdil. Zároveň žalobca sa zaviazal, že v súvislosti s prietahmi v konaní Okresného súdu Pezinok 4 C 1089/2008 si voči Slovenskej republike nebude uplatňovať žiadne ďalšie nároky vyplývajúce z uvedeného konania. Uzatvorením tohto súdneho zmiery sa žalobca vzdal všetkých nárokov, ktoré mu v uvedenom konaní mali vzniknúť. V zmysle tohto rozhodnutia mal súd za to, že žalobca už nemá žiadnu ďalšiu možnosť si súdnou cestou úspešne uplatňovať, či už nároky skutočnej škody, alebo nemajetkovej ujmy.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 31. marca 2021 pod č. k. 7 Co 101/2019-211 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a zároveň priznal žalovanej proti žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie z hľadiska žalobcom uplatnených nárokov, a jeho výsledky aj náležite zhodnotil. Na skutkové zistenia aplikoval správne právne predpisy, z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver, a svoje rozhodnutie aj veľmi podrobne a náležite odôvodnil. V odôvodnení svojho rozsudku sa súd prvej inštancie vysporiadal so všetkými okolnosťami, na ktorých založil svoje rozhodnutie, a ktoré boli pre posúdenie veci a rozhodnutie podstatné.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K namietanej vade zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP malo dôjsť tým, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

5.1. Podľa právneho názoru dovolateľa bolo porušené právo na spravodlivé konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie a vyhláseného núdzového stavu obmedzujúceho slobodu pohybu dovolateľa a zakazujúce pohyb dovolateľa z okresu Pezinok do Bratislavy a späť pričom došlo k zjavnému porušeniu ustanovenia § 1 ods. 1 písm. p) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z.z. z 22. januára 2021 o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu vyhlásenej v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dňa 23.1.2021 v znení vyhlášky č. 91/2021 z 25. februára 2021 účinnnej od 26.2.2021 do 31.3.2021, resp. účinnnej od 25.3.2021 do 30.4.2021 v znení vyhlášky č. 159/2021 Z.z. z 27. apríla 2021. Mal za to, že keďže v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia v týchto veciach: konanie v civilnom sporovom konaní a v civilnom mimosporovom konaní, ak strany

sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním, verejným vyhlásením rozsudku zo dňa 31.3.2021 v ich neprítomnosti písomne oznámili Krajskému súdu v Bratislave - na výzvu krajského súdu v lehote určenej Krajským súdom v Bratislave či súhlasia s pojednávaním, verejným vyhlásením rozsudku dňa 31.3.2021 v ich neprítomnosti, čo svojvoľne konajúci krajský súd odignoroval, hoc vedel, že ak súd nebude do stanovenej lehoty disponovať súhlasom všetkých strán sporu s pojednávaním v ich neprítomnosti bude pojednávanie vytýčené na deň 31.3.2021 odročené na iný termín o čom budú strany sporu upovedomené.

6. Mal za to, že za daného skutkového stavu veci mimoriadnych opatrení a vyhlásení núdzového stavu sa dňa 31.3.2021 o 9.20 hod. nemohlo konať verejnú vyhlásenie rozsudku v zmysle § 378 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 3 CSP. Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje sa ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

7. Zdôraznil, že vo veciach v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením. Základným právom účastníka je, aby jeho vec bola prejednaná verejne a v jeho prítomnosti.

8. Podľa názoru dovolateľa nebolo možným, aby Krajský súd v Bratislave verejne vyhlásil rozsudok dňa 31.3.2021 aj keď v súlade s § 219 ods. 3 CSP vadne elektronicky upovedomil dovolateľa o mieste a čase VVR o to viac, že si nespĺnil zákonom uložené podmienky, keď v primeranej lehote do 31.3.2021 nevyzval účastníkov, aby sa vyjadrili k tomu či vzhľadom na zákonnú úpravu a vyhlásený núdzový stav súhlasia s verejným vyhlásením rozsudku v ich neprítomnosti. Podmienka verejnosti je splnená iba vtedy, ak verejnosť má možnosť získať informácie o dátume a mieste konania a že toto miesto je verejnosti ľahko prístupné (Riepan proti Rakúsku, rozsudok zo 14. novembra 2000, § 29). Z judikatúry ústavného súdu v čl. 142 ods. 3 Ústavy vyplýva, že z princípu verejnosti súdneho konania existujú určité výnimky, tieto sa však vzťahujú len na súdne pojednávania len nie na verejnú vyhlásenie rozsudku. (II. ÚS 47/96, II. ÚS 76/97, II. ÚS 58/97, III. ÚS 6/00 a II. ÚS 88/01 a I. ÚS 5/02). Rozsudok v občianskoprávnej veci súd vždy vyhlasuje verejne a to bez ohľadu na súdnu inštanciu. Účasťou na verejnom vyhlásení rozsudku zákon pre účastníkov konania spája aj konkrétne procesné práva pričom z vecného hľadiska ide o to, že pri verejnom vyhlásení rozsudku má účastník ak boli dodržané podmienky oznámenia vyhlásenia tohto rozsudku, možnosť uplatniť procesné práva smerujúce k ochrane pred tajnou justíciou vymykajúcou sa kontrole verejnosti a tiež práva zabezpečujúce účastníkovi možnosť kontroly súdu. Je to teda jeho oprávnenie preveriť, či bol rozsudok v jeho veci vôbec vyhlásený, nezanedbateľným je tiež procesné oprávnenie účastníka preveriť, či súd vyhlásil rozsudok na oznámenom mieste v oznámenom čase a neprehliadnuteľným oprávnením účastníka konania je aj jeho právo preveriť, zistiť v akom zložení súd vyhlásil rozsudok.

9. Mimo práva na verejnú kontrolu výkonu spravodlivosti nemožno opomenúť ich klasické procesné práva ako napr. právo uplatniť a vyčísliť náhradu trov konania, vzniesť námietku zaujatosti, prípadne využiť iné dispozitívne oprávnenia. Súd by mal konať tak, aby nevytváral právne ale ani faktické bariéry brániace komukoľvek v účasti na verejnom vyhlásení rozsudku. Zdôraznil, že prijatá zákonná úprava a vyhlásený núdzový stav vyhlásený v Zbierke zákonov dňa 25.3.2021 účinný od 25.3.2021 do 30.4.2021 zabránili účasti dovolateľa na verejnom vyhlásení rozsudku, a je dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku s poukazom na § 420 písm. f) CSP.

10. Najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach poukázal na ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer verejného vyhlásenia rozsudku. Uviedol, že ak odvolací súd nerešpektuje predpoklady a zásady za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok odníma účastníkovi konania - strany možnosť pred súdom konať. (napr. 3 Cdo 179/2010, 3 Cdo 236/2010 a 7 Cdo 38/2012).

11. Poukázal tiež na to, že koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje aj právo na kontradiktórne konanie podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako aj okresného je z ústavnoprávneho pohľadu deficitné aj z toho dôvodu, že chybné posudzoval jednotlivé predpoklady zodpovednosti za škodu - súd ignoroval aktuálnu rozhodovaciu prax ESĽP (Kessely proti Slovensku zo 14.10.2014) priznávajúcu odškodnenie nemajetkovej ujmy za extrémnu dĺžku súdneho konania aj po zmierní medzi dovolateľom a Slovenskou republikou, lebo pokiaľ škoda nevznikne, nevznikne ani zodpovednosť za škodu, a preto je zbytočné preukazovať ešte aj príčinnú súvislosť. Ak krajský súd zjavne prehliadal skutočnosť nasvedčujúcu splneniu podmienok zodpovednosti štátu v materiálnom slova zmysle a súčasne interpretoval ustanovenia zákona č. 514/2003 spôsobom, ktorý zodpovednosť štátu de facto vylučuje porušil nielen článok 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a tým bol aj naplnený dôvod na vydanie zrušujúceho rozhodnutia najvyšším súdom. Mal za to, že uplatnený nárok dovolateľa na priznanie jemu nemajetkovej ujmy 6.855,92 eur po rozhodnutí ESĽP o zmierní bez disponovania s oficiálnym prekladom rozhodnutia ESĽP o zmierní na podklade ktorého bol dovolateľ odškodnený sumou 4.400 eur, ktorý žalovaná nezaložila ako dôkaz do spisu a ani Okresný súd Pezinok oficiálny preklad tohto rozhodnutia nezabezpečil - s prekladom účastníkov konania neoboznámil do vyhlásenia rozsudku mal za to, že tento jeho nárok je dôvodný. Žalobca pritom nebol povinný žiadať doplniť dokazovanie zabezpečením si úradného prekladu rozhodnutia ESĽP z 21.5.2021 tak ako to tvrdí odvolací súd. Dovolateľovi malo byť umožnené sa s rozhodnutím a s jeho prekladom oboznámiť a vyjadriť sa k nemu v primeranej lehote 10 dní, pričom aj vzhľadom na uvedené došlo k porušeniu práva dovolateľa na rovnosť zbraní a práva na spravodlivé súdne konanie.

12. Ďalej uviedol, že za daných okolností nie je potrebným, aby dovolateľ odôvodňoval v čom spočíva nesprávne právne posúdenie veci. Žiadal teda, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

13. Žalovaná sa písomne k dovolaniu nevyjadrila.

14. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v súlade s § 429 ods. 2 písm. a) CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné ale je aj dôvodné.

15. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanovení § 420 a § 421 CSP.

15.1. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. (2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

17. Dovolací súd je dovolacím dôvodom viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Žalobca vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že tým, že Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací dňa 31.3.2021 verejne vyhlásil rozsudok, ktorým potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu, ktorým bola jeho žaloba zamietnutá, porušil právo na spravodlivý proces. K porušeniu práva na spravodlivý proces malo dôjsť tým, že nesprávnym procesným postupom bol dňa 31.3.2021 verejne vyhlásený rozsudok v čase vyhlásenia núdzového stavu, obmedzujúceho slobodu pohybu dovolateľa a zakazujúceho pohybu dovolateľa z okresu Pezinok do Bratislavy.

19. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

21. Je tiež možné konštatovať, že pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, bude nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat' alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

22. Obsah základného práva na spravodlivý proces je pomerne zložito štruktúrovaný a ako to potvrdzuje aj judikatúra ústavného súdu, patrí do neho viacero samostatných subjektívnych práv a princípov, ktoré sú buď konkrétne (verejnosť konania, konanie bez zbytočných priet'ahov, právo na nezávislý a nestranný súd), alebo v zásade abstraktné (riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, predvídateľnosť rozhodnutia, zákaz svojvoľného postupu súdu a ďalšie).

23. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa Dohovoru (II. ÚS 71/97), a preto nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, II. ÚS 7/97). Z tohto právneho názoru možno vyvodíť, že právo na spravodlivý proces sa nezaručuje iba čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ale že je implikované aj v siedmom oddiele Druhej hlavy Ústavy SR. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti konštantne zohľadňuje a vychádza z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) aplikovateľnej na prerokúvané veci.

24. Právo na spravodlivý proces sa vymedzuje ako procesné právo. Právo na súdnu ochranu podľa

právných záverov ústavného súdu vyjadrených vo viacerých jeho rozhodnutiach treba vnímať „ako výsledkové“, t. j. právo, ktorému musí zodpovedať proces ako celok, teda nie čiastkové rozhodnutia predchádzajúce konečnému rozhodnutiu (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu alebo inú právnu ochranu.

25. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces. V tomto zmysle sa pod postupom súdu myslí nielen činnosť senátu a sudcu (súd v užšom zmysle), ale aj činnosť ktoréhokoľvek článku na súde, napríklad kancelária súdu (súd v širšom slova zmysle), pokiaľ sa jeho vadný postup prejaví v nesprávnom rozhodnutí súdu tak, že súd nesprávny postup vyhodnotí ako porušenie práva na spravodlivý proces. Ak však súd síce nepostupoval správne, ale v dôsledku tohto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, nie je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti (Veľké komentáre, Civilný sporový poriadok, Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková a kol, nakladateľstvo C.H.BECK, 2016, str. 1373).

26. Podľa § 219 ods. 1 až 4 CSP rozsudok súd vyhlasuje vždy verejne a v mene Slovenskej republiky. Pritom uvedie výrok rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o odvolaní a o možnosti exekúcie.

(2) Rozsudok sa vyhlasuje spravidla hneď po skončení pojednávania, ktoré vyhláseniu predchádzalo. Ak to nie je možné, súd na vyhlásenie rozsudku odročí pojednávanie najdlhšie na 30 dní; v takom prípade súd doručí rozsudok prítomným stranám na pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený; neprítomným stranám ho odošle najneskôr do troch dní. Ustanovenia o odročení pojednávania sa v tomto prípade nepoužijú.

(3) Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

(4) Len čo súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný.

27. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

28. Podľa čl. 5 ods. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu núdzový stav možno vyhlásiť v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas, najdlhšie na 90 dní. Núdzový stav vyhlásený z dôvodu ohrozenia života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas predĺžiť najviac o ďalších 40 dní, a to aj opakovane. S predĺžením núdzového stavu podľa druhej vety musí vysloviť súhlas národná rada, a to do 20 dní od prvého dňa predĺženého núdzového stavu. Ak národná rada nevysloví súhlas, predĺžený núdzový stav zanikne dňom neschválenia návrhu vlády na vyslovenie súhlasu s predĺžením núdzového stavu, inak uplynutím lehoty podľa tretej vety na vyslovenie takéhoto súhlasu. Súhlas národnej rady je potrebný aj v prípade opätovného vyhlásenia núdzového stavu, ak od skončenia predchádzajúceho núdzového stavu vyhláseného z tých istých dôvodov neuplynulo 90 dní; tretia a štvrtá veta sa použijú rovnako.

29. Podľa § 3 ods. 1, 2 Zákona č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid 19 a v justícii, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v čase mimoriadnej situácie (§ 3 ods. 1 zák. č. 42/1994 Z.z.) alebo núdzového stavu (čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z.z.)

- a) sudy vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky,
- b) je ochrana zdravia dôvodom na vylúčenie verejnosti z pojednávania, hlavného pojednávania a verejného zasadnutia.

(2) Ak súd vylúči verejnosť podľa odseku 1 písm. b), vyhotoví zvukový záznam z celého pojednávania, hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia, ktorý komukoľvek a bezodkladne sprístupní po skončení pojednávania, hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia. Takto vyhotovený zvukový záznam nahrádza povinnosť vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania, hlavného pojednávania a verejného zasadnutia podľa predpisov o konaní pred súdmi.

30. Podľa § 1 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z.z. o vykonávaní pojednávania a hlavných pojednávaniach a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie núdzového stavu (účinné ku dňu 31.3.2021) v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia v týchto veciach:

- a) väzobné veci, vrátane rozhodovania o väzbe,
- b) rozhodovanie sudcu pre prípravné konanie podľa § 348 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku,
- c) podmienkové prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody,
- d) rozhodovanie o tom, či sa odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil alebo či sa nariadi výkon trestu odňatia slobody,
- e) rozhodovanie o uložení ochranného liečenia, zmene spôsobu výkonu ochranného liečenia, pokračovania v ochrannom liečení, prepustenia a ukončenia ochranného liečenia,
- f) konanie vo veciach určenia rodičovstva,
- g) konanie vo veci starostlivosti o maloletých, vrátane výkonu rozhodnutia,
- h) konanie o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní,
- i) konanie vo veciach osvojenia,
- j) konanie vo veciach výživného plnoletých osôb,
- k) konanie o dedičstve,
- l) konanie o spôsobilosti na právne úkony,
- m) konanie o prípustnosti držania v zdravotníckom zariadení,
- n) konanie o ustanovení opatrovníka,
- o) veci azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia,
- p) konanie v civilnom sporovom konaní a v civilnom mimosporovom konaní, ak strany sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti.

(2) Okrem vecí podľa odseku 1 možno v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu vykonať pojednávanie, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie aj vtedy, ak ide o vec, ktorá neznesie odklad; túto skutočnosť konajúci súd v predvolaní zdôrazní.

31. Z obsahu predloženého súdneho spisu mal dovolací súd preukázané, že dovolateľ požiadal vo vzťahu k odvolaciemu súdu upovedomiť o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku.

32. Krajský súd v Bratislave oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania a to na deň 31.3.2021 o 09.20 hod., na prízemí v budove Krajského súdu v Bratislave, v miestnosti č. dv. 63, uvedené oznámenie bolo vyvesené na úradnú tabuľku súdu a na webovej stránke súdu dňa 22.3.2021. Zároveň bol dovolateľ upovedomený o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronicky, pričom uvedené vyplýva z obsahu spisu z č. l. 202 až 204. Dovolateľ na uvedené elektronicky odpovedal krajskému súdu, že vzhľadom na aktuálnu zákonnú úpravu VVR dňa 31.3.2021 nie je možné.

33. Zo zápisnice o vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom (č. l. 209 spisu) dovolací súd zistil, že Krajský súd v Bratislave dňa 31.3.2021 vyhlásil rozsudok a to tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej proti žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Zo zápisnice

o vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom bolo ďalej zistené, že pri začatí pojednávania nebol nikto prítomný. Verejně vyhlásenie rozsudku bolo začaté o 9 20 hod. a skončené o 9 25 hod. Zápisnica bola podpísaná predsedom senátu.

34. Povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku v mene Slovenskej republiky je bezvýnimocná, verejně vyhlásenie rozsudku súvisí s povinnosťou všeobecného súdu upovedomiť o tom účastníkov konania. Účastník konania má právo byť prítomný na vyhlásení rozsudku súdu a len on sám môže rozhodnúť, či sa tohto zasadnutia zúčastní alebo nezúčastní (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 70/2010).

35. Pri verejnom vyhlásení rozsudku má len účastník, ktorý bol riadne oboznámený s časom a miestom verejného vyhlásenia možnosť uplatniť svoje procesné práva priznávané mu pri tomto procesnom úkone súdu. Obsahom procesného oprávnenia účastníka pri kontrole súdu vyhlasujúceho rozsudok je predovšetkým jeho oprávnenie preveriť, či bol rozsudok v jeho veci vôbec vyhlásený. Neprehliadnuteľným oprávnením účastníka je tu právo účastníka oboznámiť sa s tým, v akom zložení súd vyhlásil rozsudok a s akým odôvodnením. Procesný nedostatok súdu pri tomto úkone, v dôsledku ktorého sa poprie samotná podstata verejného vyhlásenia rozsudku možno napraviť len tým, že súd ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku, napadnutý rozsudok zruší (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3 MCdo 16/2011).

36. V predmetnej veci podľa názoru dovolacieho súdu došlo k vade konania uvedenej v § 420 písm. f) CSP a to tým, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vo veci nebolo sporné, že v deň verejného vyhlásenia rozsudku 31.3.2021 bez nariadenia pojednávania v zmysle uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 60 zo dňa 17. marca 2021 k návrhu na opakované predĺženie času trvania núdzového stavu podľa čl. 5 ods. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády č. 587 z 30. septembra 2020 a na prijatie opatrení podľa čl. 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, vláda po a) schválila návrh na opakovanie predĺženia času trvania núdzového stavu podľa čl. 5 ods. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. vyhláseného uznesením vlády SR č. 587 z 30. septembra 2020, po b) opakovane podľa čl. 5 ods. 2 ústavného zákona č. 227/2002 na obdobie 40 dní s účinnosťou od 20. marca 2021 na postihnutom území Slovenskej republiky, ktorým je územie celej Slovenskej republiky núdzový stav vyhlásený uznesením č. 587 z 30. septembra 2020 predĺžila, po d) obmedzila s účinnosťou od 20. marca 2021 ak nie je ďalej uvedené inak podľa čl. 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. na území Slovenskej republiky slobodu pohybu a pobytu zákazom vychádzania od 20. marca 2021 v čase od 05.00 hod. do 01.00 hod. nasledujúceho dňa, do odvolania najneskôr však do konca núdzového stavu opakovane predĺženého týmto uznesením teda uplynutím 28. apríla 2021, pričom obmedzenie sa nevzťahovalo na špecifikované body 1 až 30.

37. Dovolateľ v danom prípade, keď Krajský súd v Bratislave 31.3.2021 verejne vyhlásil rozsudok, vzhľadom na uvedenú úpravu vyhláseného núdzového stavu a uvedené opatrenia v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid 19 sa nemohol uvedeného verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia pojednávania osobne zúčastniť, došlo tak podľa názoru dovolacieho súdu týmto konaním odvolacieho súdu k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bolo nesporné, vzhľadom na jeho žiadosť o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (§ 219 ods. 3 a § 378 ods. 1 CSP), že verejného vyhlásenia rozsudku sa dovolateľ chcel osobne zúčastniť, pričom tomuto bránili opatrenia, ktoré súviseli so zákazom, resp. s obmedzením pohybu obyvateľstva v čase pandémie, resp. vyhláseného núdzového stavu.

38. Vzhľadom na uvedené skutočnosti došlo k zrušeniu rozsudku Krajského súdu v Bratislave a to postupom podľa § 449 ods. 1 CSP z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na to sa už dovolací súd nezaoberal dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý aj tak nebol

vymedzený spôsobom podľa § 432 ods. 1 a 2 CSP.

39. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.